



Правда Старе Србије затрпана је, али истина није

Недавно сте се вратили из Москве са Архијерејског Сабора Руске Православне Цркве, сазваног ради обележавања стогодишнице обнове патријарашке службе у Русији и избора светог исповедника Тихона за првог Патријарха московског и све Русије после епохе Петра Великог. У Москви сте били као члан пратње нашег Патријарха. Колико вас је охрабрила порука патријарха Кирила да би Српска Православна Црква требало да сачува канонско јединство у свим својим историјским пределима? Да ли је та порука, према вашем мишљењу, јасна подршка чврстом ставу Српске Православне Цркве поводом неканонске одлуке Бугарске Цркве да под своје окриље прими непризнату Македонску Православну Цркву? — Сабор у Москви и укупна прослава јубилеја били су заиста величанствени, са учешћем готово свега руског епископата и делегација скоро свих аутокефалних Цркава, најчешће на челу са патријарсима или другим поглаварима, такође уз учешће руске државе и руског председника, јавности града Москве и многобројних верника. На Литургији у Храму Христа Спаситеља саслуживало је око четири стотине педесет православних епископа. После овога кратког уводног коментара о природи посете Предстојатеља наше помесне Цркве и његове пратње Москви одговорићу укратко и на ваше питање.

Став Патријарха московског Кирила који наводите није нов: то је његов традиционални принципијелни став како у односу на Српску Православну Цркву тако и у односу на све православне цркве. Ако би било ко у православној васељени одустао од таквог става, његов поступак би могао да постане динамит под читавим здањем канонског и организационог устројства Православне Цркве у целини и да озбиљно угрози њено јединство. У овом контексту тај став даље значи, по логици и аутоматизму, и подршку нашој Цркви по питању раскола пониклих на њеном канонском подручју, а пре свега по питању „Македонске Православне Цркве”, која у расколу истрајава, ево, већ пуних пола века (1967–2017).

Што се пак тиче спорне одлуке Бугарске Православне Цркве, требало би напоменути да њен садржај јесте познат из медијских извештаја и коментара, али да она још није званично достављена ни Васељенској Патријаршији, ни Српској Православној Цркви, ни осталим сестринским Православним Црквама. Притом, морам да дам једну исправку: у тој одлуци се не каже да Бугарска Црква „прима под своје окриље” поменути Цркву у расколу, него да је вољна да покуша да за њен излазак из статуса неканоничности посредује, на молбу, код других православних цркава. Бугарска Црква је ипак свесна чињенице да се не сме огрешити о свеправославни консензус нити о свој полувековни солидарни православни курс, а поготову да не сме у служби једног раскола да себе

доведе у опасност да поново и сама доспе у раскол и са Мајком Црквом у Цариграду и са другим православним црквама, јер је и сама 70 година била у расколу због етнофилетизма и најбоље зна какав је ужас бити у расколу са браћом и сестрама по вери.



Епископи суседне православне земље, Бугарске налазе се између Сциле и Харидбе: Сцила је притисак политичких власти и јавног мњења, којима итекако одговара ирационална иницијатива из Скопља јер се њоме имплицитно прихвата званично државно-црквено бугарско гледиште према којем су Македонци органски део бугарске нације („То је наш народ”, изјавио је бугарски патријарх Неофит), а Харидба је ризик било каквог „флертовања” са било каквом расколничком организацијом, а такву је Бугарска Црква донедавно имала и „у сопственом дворишту”. Посматрајући ствари из овог угла, имам утисак да је Синод Бугарске Православне Цркве дао прилично опрезну изјаву, препуштајући ствар, чини ми се, времену, томе „мајсторском решету”, и свеправославној одговорности.

Како се у овом тренутку може објаснити и протумачити то што је на захтев тзв. Македонске Цркве Бугарска Патријаршија званично прихватила улогу „Мајке Цркве” и главног заступника македонских интереса у борби за самосталност Цркве у тој земљи? Ко ме иде у прилог таква напетост коју је изазвало оглашавање Бугарске Патријаршије?

— Као што следи из досад реченог, Бугарска Патријаршија јесте једнострано и неканонски узела на себе улогу „посредника”, па и „арбитра”, али није себе прогласила за „Мајку Цркву” како јој је из Скопља галантно понуђено.

Понуђена „трампа” – ви нама аутокефалију, без обзира на друге православне цркве, а ми вама титулу наше Цркве Мајке... – била би крајње необична да није просто невероватна.

Није ту главни проблем што је понуда уствари непоштена будући да Скопље тражи све (волшебни прелазак из раскола у регуларност, без покајања и било какве канонске процедуре, и као „мираз” још и аутокефални статус), а заузврат не нуди ништа. Назив Црква Мајка не производи, наиме, никакво црквеноправно дејство у међусобним односима аутокефалних цркава: аутокефални статус, сâм по себи, чини све цркве сестринским црквама, у свему једнаким и пуноправним, а назив Црква Мајка фигурира као *Titel ohne Mittel* (титула без садржаја), као знак захвалног сећања на време стицања аутокефалности. Главни проблем је у томе што се духовно материнство не може проглашавати по нечијем нахођењу, него се може само констатовати као историјска датост. Може ли ко од нас као физичко лице да бира и одређује себи мајку или, хтео-не хтео, мора да зна да има мајку откако је жив?

Историјски токови су увек чудни и бурни. У нашем случају постојао је период када се Црква српских земаља налазила у саставу Охридске Архиепископије, па период када су Црква са седиштем у Охриду и Црква са седиштем у Пећи живеле напореда као аутокефалне сестринске Цркве, па период у којем су обе биле укинуте и претворене у епархије Цариградске Патријаршије, па период у којем Српска Црква поново стиче аутокефалност (1879), потврђену по уједињењу покрајинских цркава (1922), и најновији период, у којем се Охридска Архиепископија налази под јурисдикцијом Српске Патријаршије у општепризнатом статусу најшире црквене аутономије. Да ли ће се ту шта, када и како мењати, то остављамо будућности. Сигурно је, међутим, да о улози Бугарске Цркве као Цркве Мајке у односу на Скопље не може бити речи. Ту скоро, 14. децембра, Свети Синод Јеладске (Грчке) Цркве званично је изразио своју забринутост због мешања Бугарске Цркве у јурисдикцију друге Православне Цркве, тојест Српске Цркве, што представља, како се даље наводи у саопштењу из Атине, „чин противан свештеним канонима и Предању Цркве, којим се превиђају канонска овлашћења и водећа улога Васељенске Патријаршије, што може бити почетак немилих догађања”. Ако би неко на све ово казао да се не гледа на данашње, него на некадашње канонско устројство и, ако бисмо прихватили такву бесмислену могућност, резултат би опет био исти: у прошлости смо сви – Москва, Пећ, Охрид, Трново, односно Софија, и тако даље – имали само једну Цркву Мајку, а то је Велика Христова Црква у Цариграду.



Преузето са <http://www.Midvecan.org/>